

Zarob

MATERIÁL PRE RODINU

ROZHOVORY

Kolko podľa teba merajú permoníci?

- Permoníci sa v múzeu odmerali na špeciálnom cent-o-metri. Opýtajte sa detí, koľko centimetrov podľa nich môže merať taký banský škriatok? Skúste postaviť vežu z mincí vysokú, aký je podľa vás permoník.
- Vyskúšajte si s deťmi „kôpkovanie“ mincí, aby sa lepšie počítali (10 kusov 10-centoviek = 5 kusov 20-centoviek a podobne).

Vieš, za čo všetko platia rodičia? Kde miznú vaše rodinné peniaze?

- Vysvetlite deťom, aké sú základné výdavky, ktoré musíte mesačne platiť, aby porozumeli rodinnému rozpočtu.
- Ukážte im, že musíme platiť za vodu, elektriku, odvoz odpadu a podobne. Ak máte úver alebo hypotéku, vysvetlite im, aké splátky platíte mesačne. Spýtajte sa detí koľko podľa nich stojí ich strava na deň. Potom to spolu spočítajte, aby si to vedeli predstaviť.
- Ak platíte hotovosťou, nechajte deti zaplatiť v obchode a skontrolovať výdavok, aby mali skúsenosti s reálnou platbou.

Tip pre rodičov

- Pre správne hospodárenie by sme mali dobre poznať svoje príjmy a výdavky.
- Príjem by mal vždy prevyšovať výdavky a pokiaľ míňame viac, je potrebné zistiť, prečo a či vieme ušetriť.
- Na splátky úverov by nemala odchádzať viac ako 1/3 z nášho čistého príjmu.
- V ideálnom stave by sme mali mesačne odložiť aspoň 10 % na vytváranie rezervy.
- To, či míňame alebo sme skôr sporiace typy, je ovplyvnené aj naším vnímaním času.
- Prečítajte si viac o časovom paradoxe v [našom článku na 5penazi.sk](#).

Čo myslíš, potreboval si Klimko kúpiť toho drahého vojačika? Čo by si na jeho mieste urobil/a ty?

- Zistíte, po čom túžia vaše deti a čo sú ochotné urobiť preto, aby to získali. Môžete sa rozprávať o tom, či danú vec skutočne potrebujú, alebo ju chcú len preto, lebo to videli napríklad u kamarátov.
- Rozprávajte sa o tom, ako hospodáriť s peniazmi (napríklad rozprávka O 3 grošoch). Vysvetlite im, že niekedy to, čo potrebujeme a to, čo chceme, nie je to isté.
- Ak majú svoje úspory, skúste s deťmi urobiť minirozpočet, kde si budú značiť, koľko peňazí dostali a kedy koľko peňazí minuli.

Na zamyslenie

„Kto nie je spokojný s tým, čo má, nebude spokojný s tým, čo by chcel.“

Sokrates

AKTIVITY

Do prírody Objavte platidlá!

- Chystáte sa na dovolenku? Dobre si pozrite rôzne mince a bankovky, ktorými sa v zahraničí platí.

Tip: Aj euromince majú zadnú stranu národnú s vlastným motívom.

- A ak si idete užiť prázdniny na Slovensku, vyberte sa do prírody vo vašom okolí a hľadajte predmety, ktorými by sa dalo platiť.

Tip: Kedysi sa ako platidlá akceptovali aj drobné kamienky alebo cenné kovy. Slovo platidlo je odvodené od slova plátno, ktoré tiež slúžilo v minulosti ako nástroj na platenie. V prírode môžete nájsť veľa cenností, ktoré by mohli slúžiť na platenie.

FOTOVÝZVA: Sledujte nás na Instagrame a zapojte sa do permoníckej fotovýzvy. Tento mesiac stačí odfoťiť zaujímavú mincu či bankovku, ktorú máte odloženú doma, alebo ste si ju priniesli z dovolenky. Piati výžrebovaní získajú plátenný batoh na výlety.*

Tvorivé dielne

Rodinná eurominca

Ako by vyzerali euromince, keby ste ich mohli vymyslieť vy? Navrhňte si vlastnú rodinnú euromincu. Stiahnite si [šablónu](#), do ktorej môžete s deťmi nakresliť vlastný vzor a obrázok, alebo si mincu nakreslite na akýkoľvek papier podľa vlastných predstáv.

[Šablónu nájdete tu.](#)

TVORIVÁ VÝZVA: Odfotťe nám obrázok vašej rodinnej euromince a pošlite ho do 25. 7. 2021 emailom na adresu: 5penazi@5penazi.sk alebo cez správu na Facebooku. Vaše práce pridáme do galérie na Facebooku a piatich z vás odmeníme domino kockami NBS. Zaslaním obrázka sa zaradíte aj do žrebovania o hlavnú cenu mesiaca.*

Tajomné predmety

Ako pracovali baníci v Kremnici?

Baníctvo bolo slobodné povolanie, súvisiace s ťažbou kremnického zlata a striebra, z ktorého sa v minulosti v Kremnici razili svetoznáme zlaté a strieborné mince. V priemere sa v stredoveku vyprodukovalo okolo 140 kilogramov zlata ročne, aj keď v niektorých rokoch 14. storočia sa kremnickým baníkom podarilo vyťažiť až okolo tisíc kíl.

Práca baníkov bola fyzicky náročná a slabo platená. Banskí robotníci boli na prácu najímaní týždenne a pracovali v troch zmenách s nástupom o 8.00, 16.00 a 24.00 hodine. Príchod na pracovisko bol oznamovaný klopaním na signalizačné zariadenie, klopačku. Ak sa omeškali, boli potrestaní fyzickými trestami a týždenným väzením.

Pracovisko baníkov bolo aj stovky metrov pod zemou, osvetlené len svetlom sviečok, faklí a neskôr kahancov. Ich plameň kontroloval aj prítomnosť kyslíka. Prácu v bani komplikovali banské nešťastia - požiare či závaly, pri ktorých zahynuli stovky baníkov. Mnohí robotníci trpeli banskou chorobou - silikózou pľúc a v dôsledku slabej výživy a namáhavej práce umierali mladí, vo veku okolo 40 rokov.

V baniach popri otcoch pracovali aj ich synovia už od veku 8 - 10 rokov. Obutie a odetie baníkov bolo jednoduché a biedne. Pre baníka bol charakteristický ošliador – kožená zástera, ktorou sa baníci pri práci opásali a slúžila pri zbieraní nalámanej rudy alebo na presun šmýkaním v baniach nadol. Typické boli aj banícke dreváky, ktoré si obúvali naboso, alebo si nimi chránili topánky pred poškodením.

Plat baníka v stredoveku bol 2,5 zlatého mesačne. Za slušný plat bol považovaný plat 1 zlatý týždenne, čo mali povolania napríklad rytec v mincovni, kat, kňaz, mestský sluha, strážca na veži. Ročný príjem panovníka (napr. Mateja Korvína) bol približne 80 tisíc zlatiek ročne.

V bežnom živote v 15. storočí sa za dukáty (1 zlatý = 100 denárov) dalo nakúpiť takto:

- 1 kôň za 3 - 8 zlatiek
- 1 cent (63 kg) soli za 4 zlaté
- hus alebo sliepka za 1 denár
- chlieb rovnako za 1 denár
- honosný dom stál v Kremnici v 15. str. 200 - 300 zlatých, jednoduchší 12 zlatiek

VÝZVA PRE MALÝCH PÁTRAČOV: *Sledujte nás na Facebooku a po zverejnení výzvy uhádnite, čo za predmety sme tentoraz vybrali z inventára Múzea mincí a medailí v Kremnici. Päť správnych odpovedí vyžrebujeme a víťazi získajú multifunkčný blok na písanie a všetkých účastníkov zaradíme do žrebovania o hlavnú cenu: víkendový pobyt v Kremnici.**

* Každý mesiac sú účastníci všetkých 3 výziev zapojení do žrebovania o rodinný víkendový pobyt v Kremnici so súkromným vstupom do Múzea mincí a medailí a ďalšie drobné ceny. Presné podmienky zapojenia sa do súťaže sú definované v súťažných podmienkach zverejnených na našej stránke a pri každej výzve na sociálnych sieťach 5peňazi.

* Zasláním fotografie v rámci tvorivej výzvy súhlasíte s jej zverejnením na sociálnych sieťach 5peňazi alebo webovej stránke 5penazi.sk.